СӨЙ ГОМЕРНЕ, СӨЙ ХАЛЫКНЫ, СӨЙ ХАЛЫКНЫҢ ДӨНЬЯСЫН!

ДУСЛЫК

ОКТЯБРЬ РАЙОНЫ ХАЛЫК ГАЗЕТАСЫ
НАРОДНАЯ ГАЗЕТА ОКТЯБРЬСКОГО РАЙОНА

Газета 1931 елның 1 июленнән бирле чыга | №120 (7449) | 8 октябрь, 1992 ел. ПӘНҖЕШӘМБЕ | Бәясе 4 тиен.

ДУСЛЫК

Хөрмәтле укучылар!

Кабат исегезгә төшерәбез: «Дуслык», «Дружба», «Туслах» район газетасына язылу дәвам итә. Газетага үзвакытында язылып калырга киңәш итәбез. Аның еллык бәясе 78 сум.

ТАТАРСТАН ПРЕЗИДЕНТЫНЫҢ ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ТЕРРИТОРИЯСЕНДӘ РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯСЕНЕҢ 1992 ЕЛДА ЧЫГАРЫЛГАН ХОСУСЫЙЛАШТЫРУ ЧЕКЛАРЫ СИСТЕМАСЫН ГАМӘЛГӘ КЕРТҮ ТУРЫНДА

УКАЗЫ

Татарстан Республикасы гражданнарына дәүләт милкен тапшыруны тизләтү, халыкның киң катлауларын хосусыйлаштыру гамәленә тарту һәм Россия Федерациясенең бердәм икътисади киңлеген саклау максатларында КАРАР БИРӘМ:

1. Татарстан Республикасы территориясендә 1992 елда чыгарылган Россия Федерациясенең хосусыйлаштыру чекларын бирә башларга.

2. Татарстан Республикасының һәр гражданы 1992 елда чыгарылган номиналь бәясе 10 мең сум күләмендә булган бер хосусыйлаштыру чегы алырга хокуклы.

Татарстан Республикасы гражданнарына хосусыйлаштыру чеклары биргәндә 25 сум күләмендә комиссия җыемы алына.

1992 елда чыгарылган хосусыйлаштыру чеклары 1993 елның 1 гыйнвареннан 1993 елның 31 декабренә кадәр гамәлдә булачак.

3. 1992 елда чыгарылган хосусыйлаштыру чеклары турында Положениене расларга.

4. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына:

1992 елның 1 октябренә кадәр, гражданнарга хосусыйлаштыру чеклары биргәндә комиссия җыемы алу тәртибен расларга;

1992 елның 1 октябренә кадәр, Россия Федерациясенең хосусыйлаштыру чекларын кертү буенча территориаль комиссияләр оештырырга;

хосусыйлаштыру чекларын алырга хокуклы гражданнарның исемлеген төзүне тәэмин итәргә;

1992 елның 1 ноябреннән дә соңга калмыйча, 1992 елда чыгарылган хосусыйлаштыру чекларын Татарстан Республикасы гражданнарына бирә башларга.

5. Халыкка бирелгән хосусыйлаштыру чекларын үз вакытында акционерлык җәмгыятьләренең акцияләренә алмаштыру максатларында Татарстан Республикасының Милли инвестиция фондын төзергә.

6. Татарстан Республикасының Дәүләт мөлкәте белән идарә итү дәүләт комитетына:

хосусыйлаштыру чекларын бирү һәм аларга түләү гамәленә методик җитәкчелек итүне тәэмин итәргә;

1992 елның 10 октябренә кадәр Министрлар Кабинеты раславына Татарстан Республикасының Милли инвестиция фонды турында Положениене эшләп кертергә:

хосусыйлаштыру чекларын туплый һәм Татарстан Республикасы территориясендә эшли торган махсус инвестиция фондлары турында Положение эшләргә һәм расларга.

7. Шәһәрләрнең, районнарның җирле администрацияләре башлыкларына хосусыйлаштыру чекларын тарату буенча үз өсләренә йөкләнгән вазифаларны башкару өчен саклык банкы бүлекчәләренә кирәк булган биналарны һәм җиһазларны бирергә һәм хосусыйлаштыру чеклары алырга хокукы булган гражданнарның исемлеген үз вакытында төзүне тәэмин итәргә.

8. Милекнең формасы нинди булуына бәйсез рәвештә, оешмаларга һәм предприятиеләргә товарлар һәм хезмәт күрсәткән өчен түләү сыйфатында хосусыйлаштыру чекларын кабул итү тыела.

9. Указ кул куелган вакытыннан көченә керә.

Татарстан Республикасы Президенты
М. ШӘЙМИЕВ.

Казан, Кремль, 1992 елның 26 сентябре.

Павел Петрович — авыл хезмәтенең күбесен тарткан, техниканың төрлесен иярләгән кеше. 30 елдан артык туган төбәгендә җир белән эш итә: сөрә, уңыш җыя, азык әзерли ул. Соңгы елларда Павел Петрович Т-70 тракторында эшли. Ул чөгендер игү звеносы члены. Җәйләрен азык әзерләүдә булды. Инде икенче урак җиткәч, иптәшләре белән татлы тамыр уңышын җыярга чыкты. Ул эшләгән 2 бригадада 75 гектарлы шикәр чөгендере һәм 15 гектарлы азык чөгендере мәйданында эш тиз тәгәлләнде. Аның кыска срокта тәмамлануында БМ-6 яфрак урдыру комбайнында эшләүче П. П. Волковның да өлеше күп керде. Павел Петрович һәр эштәге кебек монда да бик сыйфатлы, көйле эшләде.

Рәсемдә: «Ленинский путь» колхозы механизаторы П. П. Волков.

Л. Шәмсуаров фотосы.

ТАТАРСТАН ПРЕЗИДЕНТЫНЫҢ ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ТЕРРИТОРИЯСЕНДӘ ХОСУСЫЙЛАШТЫРУНЫҢ ЗАКОНЛЫЛЫГЫН ТӘЭМИН ИТҮНЕҢ ӨСТӘМӘ ЧАРАЛАРЫ ТУРЫНДА

УКАЗЫ

Хосусыйлаштыруның законлылыгын тәэмин итү, гражданнарның, хезмәт коллективларының мәнфәгатьләрен яклау, шулай ук Татарстан Республикасы территориясендә милекне дәүләт карамагыннан чыгару һәм хосусыйлаштыру барышында хокук бозуларны булдырмау һәм туктату максатында КАРАР БИРӘМ:

1. Татарстан Республикасының Дәүләт милкен идарә итү буенча дәүләт комитеты каршында хосусыйлаштыруның законлылыгына контроль бүлекчәсе төзергә, аның эшчәнлегенә Татарстан Республикасының Дәүләт иминлеге комитеты һәм Эчке эшләр министрлыгы хезмәткәрләрен тартырга.

2. Хезмәт урыныңдагы кешеләрне сатып алу һәм шантажлау, хезмәт урыныннан законсыз файдалану, фиктив яки ялган документлар бирү, мөлкәт сатып алганда җинаятьчел юл белән табылган түләү средстволарыннан файдалану фактлары ачылганда, шулай ук файдаланыла торган средстволарның законлылыгын раслый торган документлар булмаганда, хокук саклау органнары хосусыйлаштыру актларын законда билгеләнгән тәртиптә дөрес түгел дип тану буенча чаралар күрү өчен, материалларны Татарстан Республикасының Дәүләт милкен идарә итү буенча дәүләт комитетына тапшырырга тиеш.

3. Татарстан Республикасының Эчке эшләр министрлыгында, Татарстан Республикасы дәүләт учреждениеләренең информация-белешмә системалары белән түләүсез хезмәттәшлек итү нигезендә икътисад һәм хосусыйлаштыру өлкәсендәге хокук бозулар турында мәгълүматларның ведомствоара автоматлаштырылган банкын булдырырга.

4. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына түбәндәге закон проектлары эшләргә: «Коррупциягә һәм финанс өлкәсендә законсыз эшләргә каршы көрәш турында Закон» — 1993 елның гыйнварендә, «Дәүләт хезмәте турында Закон» — 1992 елның декабрендә, «Хокук саклау органнары хезмәткәрләрен хокукый һәм социаль яклау турында Закон» — 1992 елның ноябрендә.

5. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына бу Указның үтәлешен тәэмин итә торган карарлар кабул итәргә.

6. Бу Указ кул куелу белән көченә керә.

Татарстан Республикасы Президенты
М. ШӘЙМИЕВ.

Казан, Кремль, 1992 елның 1 октябре.

Гражданнар игътибарына!

Россия приватизация чеклары һәм исемле приватизация вкладлары системасын гамәлгә кертү буенча территориаль комиссия чеклар алу тәртибе турында мәгълүм Указлар уңаеннан, безгә түбәндәгеләрне хәбәр итте:

— Татарстан президенты Указы нигезендә, Россия чеклары агымдагы елның 1 нче ноябреннән дә соңга калмыйча бирелә башлаячак. Хәзерге вакытта барлык авыл Советларында, шәһәрдәге торак-коммуналь хуҗалыклар, идарәләрдә гражданнарның тулы, дөрес исемлеге төзелә, бу хакта торак урыннарда белдерүләр эленде инде. Шуңа күрә дә коммуналь квартираларда яшәүчеләргә паспортлары, балигъ булмаган гаилә члennарының туу турында таныклыклары белән 11 октябрьгә кадәр үзләре теркәлгән торак-коммуналь хуҗалыкларга барырга, исемлеккә язылырга кирәк. Тору урыны буенча теркәлмәгән кешеләр шулай ук торак-коммуналь идарәләргә барып, аерым исемлеккә язылырга тиешләр.

Шәһәрдә шәхси йортлары белән яшәүчеләр өчен бу кагыйдә бераз үзгәрәк. Шәһәр Советы каршында махсус комиссия төзеләчәк, аннан җаваплы кеше билгеләнәчәк, ана бу хакта таныклык тапшырылачак (гражданнарга ачы күрсәтүен сорарга киңәш итәбез). Һәм ул һәр шәхси йортка кереп, йорт кенәгәсеннән, паспорт һәм туу турында таныклыклардан карап, үзе язып йөриячәк. Шәхси йортларда вакытлыча пропискасыз яшәүчеләр документлары нигезендә комиссия тарафыннан аерым исемлеккә теркәләчәк. Бу эш 8 октябрьдән 13 октябрьгә кадәр башкарылачак.

КӨЗГЕ САБАН ТУЕНДА

(Репортаж)

Мәйданда

Алдагы көннәрдә яңгыр явып күңелләргә шөбһә салса да, көзге сабантуй көне аяз килде. Әмма төньяктан искән әче җил, аэропортның ачык мәйданында үзен тиз сиздерде.

Ярминкә иртә таң атуга башланды. Райподан бирегә 20 дән артык сәүдә ноктасы чыккан иде. Алар белән янәшәдә эшчеләрне тәэмин итү бүлекләре хезмәткәрләре, райпоның җәмәгать туклануы предприятиеләре буфетлары сәүдә итте.

Ләкин халык күбесенчә колхоз-совхозлардан килгән машиналар тирәсендә булды. Моны аңларга да була, арзан бәягә шәһәр халкы ит, ярма, яшелчә алып калырга ашыкты. Мөгезле эре терлек ите сата торган машиналар янында чиратлар пәйда булды.

Хуҗалыклар күп төрле ашамлык продуктлары алып килгәннәр иде. Ассортимент ягыннан «Рассвет» совхозыныкы иң мул булгандыр, мөгаен, дистәләгән төр яшелчә белән сәүдә итте. Бер очтан шуны да әйтү кирәк, ярминкәгә сәүдәне әйбәт һәм киң ассортиментлы оештырган өчен бу хуҗалык колхоз-совхозлар арасында оештырылган конкурста беренче урынны яулады. Икенче урынга Синдряков исемендәге колхоз, өченчегә «Большевик» чыкты.

Сабантуй, гадәттәгечә, ат чабышлары белән башланып китте. Ярышларда 30га якын чаптар катнашты. Чиста канлы чаптарлар арасындагы узышта да «Рассвет» совхозы атларын әйбәт хәзерләгән булып чыкты. Беренче төркем узышында хуҗалыкара берләшмәдән «Рубрика» беренче килде һәм бу токым атлар арасында иң югары нәтиҗә күрсәтте. «Камбуз» икенче, шул ук хуҗалыктан «Наговица» өченче булды.

Бу токым атлары өчен программага финал ярышлары да кертелгән иде. Ике әйләнешне иң шәп төгәлләгән чаптарлар кергән иде анда. Бу юлы бер әйләнештә көч сынашты атлар. «Рассвет»тан «Разбег» старттан ук беренчелекне кулга алды. Финишка җитәрәк аны «Наговица» куып җитте. Финиш сызыгын бер чама уздылар. Җиңү «Разбег»ка бирелде.

Җирле токым атлары ике зур төркемгә бүленеп чаптылар. Алар арасында җәйге сабан туенда да җиңгән «1 нче Май» аты «Сынок» җиңүче булды. «Рассвет»ның «Чайка»сы икенче, 21 партсъезд исемендәге колхоздан «Кашка» өченче призлы урынга чыктылар.

Юртаклар арасында да узыш берничә төркемгә бүлеп үткәрелде. Җиңүче вакыт буенча билгеләнде. Анда «1 май» колхозыннан «Плексия» кушаматлы ат беренче булды. «Рассвет»тан «Резерв» икенче, «Большевик»тан «Приказ» өченче нәтиҗә күрсәтте.

Салкын тамашачыларның канына тоз салса да, төрле уеннар үткәрелә торган мәйданга халык шактый җыелды. Күңел ачарга теләүчеләр: ир-ат, хатын-кызлар, мәктәптә укучы яшьләр дә төрле-төрле бәйгеләрдә көч сынаштылар.

Күз бәйләп чүлмәк вату да программага кертелгән иде. Ул уенның шарты үзгәртелде, чүлмәк урынына тупка сугу белән алмаштырылды. Бу төр ярышта Колбай Морасадан Айнур Әрдәширова осталык күрсәтте.

Аркан тарту балалар һәм өлкәннәр арасында да кызыклы узды. Бөҗра эченнән капчык белән сугып чыгару да физик хәзерлекле булуны таләп итә иде, көчлеләр алга чыкты. Көянтә белән су ташуда ир-атлар иң алдан узышты. Уенчыклар кисү, йөгерү буенча ярышларда укучылар бүләкләрнең төп өлешен яулады. Сөт (лимонад) имүчеләр конкурсы тамашачыларны елмаерга мәҗбүр итте.

Шома колга очына элеп куелган этәчкә күз атучылар шактый иде, билгеле. Тик һәркем аны алырга колга башына менеп җитә алмады. Бүләк РСУдан Алсым Шәкүровка эләкте.

Мәдәният работниклары да махсус программа әзерләгән иде. Сабантуй барышында төрле телдә җыр, музыка яңгырады. Анда авыл һәм шәһәр үзешчәннәре дә катнашты.

Милли көрәш 80 килограммга кадәр авырлыктагы ир-атларның бил алышуы белән башланды. Бу үлчәү категориясендә финалда Фомадан Җәмил Хәйруллин һәм Югары Норлаттан Фәрит Шәйхетдинов өченче урын өчен көрәштеләр. Аңа, көндәшен егып, Шәйхетдинов лаек булды. Чемпион исемен исә милиция хезмәткәре Әнәс Нәбиуллин һәм «Коопзаготпром» эшчесе Хәлим Шәрипов дәгъваладылар. Тәҗрибәле көрәшче Шәрипов үзенең көчлерәк икәнен янә раслады.

80 килограммнан артык авырлыктагы көрәшчеләр арасында чемпион исемен һөнәр училищесыннан Фаил Гайнуллин яулады, суыткычка лаек булды. Аның көндәше Фаик Хаҗиморатовка келәм эләкте.

Ике үлчәү категориясендә чемпион исемен яулаган Шәрипов һәм Гайнуллин сабан туеның абсолют батыры исемен алу өчен янә мәйданга чыктылар. Хафизов исемендәге колхоз бүләге — тәкә Гайнуллинга тапшырылды.

Көзге сабан туе бәйрәм рухында үтте.

Р. АЙЗАТУЛЛИН.

Сабан туе күренешләре. Н. Азизов фотолары.

Стадионда

Аэропортта сабан туе барган бер моментта спорт сөючеләр шәһәр стадионына җыелган иде. Анда районның футбол кубогын яулау өчен көрәшнең йомгаклау этабы узды.

Хәер, кубок өчен көрәш сентябрь башында ук башланган иде. Аңа 8 команда дәгъва итте. Финалга кадәр җиңү һәр команданың ике — үз һәм чит кырда үткәргән очрашулары буенча ачыклан ды.

«Россия» колхозы командасы МСО футболчыларын, НУРБ спортчылары Синдряков исемендәге колхоз егетләрен отып ярымфиналга чыктылар. Аларга НГДУ вәкилләрен җиңгән Спартак һәм «40 лет Победы» колхозыннан өстен чыккан Кузнецов исемендәге колхоз футболчылары да кушылды.

Ярымфиналда көрәш шактый кискен барды. НУРБ уенчылары «Россия» командасын отып финалга үттеләр. Аның көндәше шикәр заводының «Спартагы» булып чыкты. Ул моңа Кузнецов исемендәге колхоз коллективын җиңү нәтиҗәсендә иреште.

Һәм, ниһаять, сабан туе көнендә финал очрашуы үтте. Ул гаять киеренке көрәш шартларында барды. Билгеле ки, һәр команда кубок иясе булу өчен бар көчен, тырышлыгын куйды.

Беренче таймда инициатива нефтьчеләр кулында булды. Алар көндәшләре зонасында еш булдылар, тик исәпне генә ача алмадылар.

Икенче таймда яклар өзлексез бер-берсенең капкасын штурмладылар. Тайм уртасында чираттагы бер контратака вакытында спартаклылар исәпне ачтылар. Моның НУРБ спортчыларына мораль йогынтысы зур булды: алар һөҗүмгә күчтеләр, исәпне тигезләп кенә калмадылар, алга да чыктылар. Ул моментта очрашу тәмамланыр вакыт якынлашып килә иде, нефтьчеләр кубокны үзләренеке санадылар, тынычланып калдылар. Каршы як моны сизеп аларны «җәзаладылар», тагын бер туп кертеп нәтиҗәне тигезләде, 2:2 итте.

15 әр минутлык ике өстәмә тайм билгеләргә, ярышны яңабаштан башларга туры килде. НУРБ спортчылары бу юлы беренче минутларда ук алга чыктылар. Аннары икенче туп та кертүгә ирештеләр. Тайм тәмамланганчы яклар тагын берәр туп алмаштылар.

Шулай НУРБ командасы 5:3 исәбе белән бу очрашуны төгәлләп кубокны яулады.

Х. ФАТУЧЕВ.

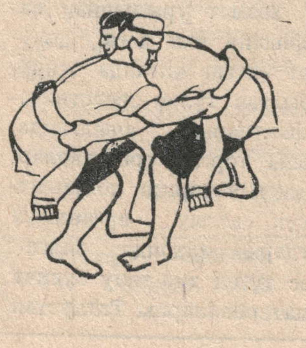

Музей ачылды

Билгеле булганча, Ватан сугышы каһарманы Александр Матросовның биографиясе, бигрәк тә балачагы ачык түгел. Аның Уфада балалар йортында тәрбияләнүе генә билгеле. Уфа журналистлары, ниһаять, Матросовның тормыш юлын ачыклауда зур эш башкардылар. Рәүф Насыйров һәм башка журналистларның ачыклавы буенча, Матросов Учалы районының Кунакбай дигән татар авылы егете Мөхәммәтҗанов Шакирҗан Юныс улы булып чыга. Шакирҗан бик кечкенәдән, төрле сәбәпләр аркасында, Газнави дигән малай белән авылдан чыгып китә, сукбайлар арасына эләгә, аны Саша дип йөртәләр. Тәрбиягә алынгач, Шакирҗан үзен Александр, фамилиясен Матросов дип яздыра. Чөнки кечкенәдән үк матрос булырга хыялланган була. Шакирҗан сугыш алдыннан авылына кайтып китә, үзен Саша дип атый. Урысча гына сөйләшә, матрос телняшкасы кигән була. Геройны аның авылдашлары, замандашлары фотосыннан таныйлар. Шакирҗан белән авылдан бергә чыгып киткән дусты Газнави да балачак дустын таный. Газнави үзе дә урыс булып язылган, хәзерге исеме Григорий. Геройның туган авылы Кунакбайда А.Матросов музее ачылды, анда Матросовның татар егете булуын раслаучы рәсми документлар, замандашларының истәлекләре бар.

Газеталар берләшә

Чаллыдагы ике шәһәр газетасы — «Челны» һәм «Челнинская газета» лары берләшеп «Челнинская известия» дигән исем белән чыга башлады. Аның оештыручылары — халык депутатларының шәһәр Советы, шәһәр мэриясе һәм редакция коллективы.

Редакция коллективы, укучыларга мөрәҗәгать итеп, шәһәр тормышын киңрәк, проблемаларны хәл итүдә депутатлар һәм шәһәр хакимияте эшчәнлеген тулырак яктыртырга ышандыра. Укучыларны газета эшендә активрак катнашырга чакыра.

Х. МӨХӘММӘТШИН.

Актуаль интервью

Формаль карамаска

Агымдагы елның июнь аеннан, Җир турында реформаны гамәлгә ашыруның бер чарасы буларак, республикада яшәүче гражданнарга җирдән файдалану хокукы биргән таныклык тапшыру бара. Хәзер безнең районда бу эшнең киң җәелдерелгән чагы. Ул нинди максатны күздә тотып үткәрелә, җирдән кулланучыларга нинди хокуклар бирә һәм нинди бурычлар йөкли— шулар турында берничә сүз әйтүен сорап, без җир ресурслары һәм реформасы буенча район комитеты рәисе Р. Х. Хәсәновка мөрәҗәгать иттек.

—Рифкать Хатыйпович, иң элек бу кампаниягә аңлатма бирсәгез икән.

—Җир турында реформаны гамәлгә ашыруның бер элементы булган бу эш—җирләрне аннан файдаланучыларга тапшыру турында таныклыклар бирү җирдән файдалануны тәртипкә салу максатында үткәрелә. Ул билгеләнешеннән чыгып милек хокукында, хуҗа булу, җирдән даими файдалану, авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр не арендага алу килешүе һәм авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләрдән вакытлыча файдалану килешүе турында таныклык булырга мөмкин. Димәк, ул гражданнардан тыш колхоз-совхозларга, предприятие-оешмаларга, гараж, бакчачылык ширкәтләренә һәм башкаларга да бирелә. Шуннан чыгып, җир үзенең хуҗасына беркетелә, таныклык моны раслаучы вакытлы документ булып хезмәт итә.

—Җиргә хокук турында таныклык тапшыру тәртибе ничегрәк булачак инде?

—Район администрациясе башлыгының 1992 елның 15 сентябрендә бу җәһәттән кабул иткән карары нигезендә, 15 октябрьгә кадәр бездә җиргә хокук турында таныклык ияләренә тапшырылырга тиеш. Моның өчен шәһәр һәм авыл Советлары каршындагы җир буенча комиссияләргә, авыл Советлары рәисләре белән берлектә, безнең ярдәмгә таянып, максатка юнәлешле эш алып барырга, аңа формаль нәрсә итеп түгел, заман таләп иткән чара итеп карарга һәм таныклыкларны үзвакытында тапшырырга кирәк. Сузу һәркем өчен дә зыян гына, чөнки 15 ноябрьдән соң җир өчен салым бәясе һәр көнне 0,1 процентка үсә—пени өстәлә. Ә салымнан һәм аренда өчен түләүдән баш тартучыларның җире Закон нигезендә алына.

—Ә түләү тәртибе ничегрәк булачак?

—Җир алу күләмен район Советы хәл итте. Авылда яшәүче һәр гаилә 50, шәһәрдә яшәүче һәр йорт 15 сутый җир мәйданы алырга хокуклы. Моннан тыш шәһәрдә яшәүче гражданнар авыл җиреннән 20 сутый күләмендә җир алырга мөмкиннәр.

Түләүгә килгәндә исә, ул төп билгеләнештәге җирләрнең категориясе, җирләрнең төрләре, туфрак группалары буенча билгеләнә.

Авыл хуҗалыгы җирләренә аның төрләре— сөрү җире, яткан җир, күпьеллык үсемлекләр, печән җире, көтүлекләр һәм башкаларга карап бәя куела.

Авылда яшәүчеләр өчен җирнең һәр квадрат метры нигездә 2 тиен исәбеннән билгеләнә. Бу очракта авыл Советы аны күтәрә дә ала (әмма ике тапкырдан артык түгел). Совет карары нигезендә льготалы шартларда аерым гражданнарны (ветераннарны, инвалидларны) түләүдән азат та итә ала. Авылдагы бакчачылык һәм терлекчелек ширкәтләре, дача-төзелеш кооперативлары өчен дә салым күләме шулай исәпләнә.

Шәһәр җирендә яшәүчеләр өчен дә түләү шундый ук күләмдә. Инде шәһәр җирендәге оешмалар, предприятиеләр үз территорияләре өчен 1 квадрат метры 4 тиен исәбеннән түләргә тиеш булалар. Әлеге салым акчасы тулысы белән авыл Советларында калдырыла, ул җирләрне карау, ашлау һәм башка җир эшләре максатларында тотылачак.

Соңгы сүзебез шул: җирдән кулланучыларга да, аны файдалануга бирүче органнарга да бу эшне рәсмиләштерүне озакка сузмыйча башларга киңәш итәбез.

Әңгәмәне С. ХӘЙРУЛЛИНА үткәрде.

●Күршеләребездә

„Скандия"— Аксубай җирендә

«Аксубай» совхозында диңгез аръягыннан килгән «Скандия» гибрид сортлы кукуруз үстерелә. Аның орлыгы АКШтан кайтарылып, 140 гектар җиргә чәчелгән. Бу мәйдан даими күзәтү астында. Аны АКШның «Пионер» фирмасы белән берлектә, аның технологиясе буенча Аксубай игенчеләре үстергән. Шуның 40 гектары октябрьнең уныннан соң гына орлыкка алыначак. Бирегә фирма җитәкчесе Милютин Недельковичүзе дә вертолет белән килеп төште. Элек тәкыр патшасы дип саналган биек-биек кукуруз чәкәннәрен карап йөрде, киңәшләрен бирде. Җирле һава шартларын исәпкә алып, аксубайлылар 100 гектар кукурузны иртәрәк угып -җыярга ниятләгән булганнар. Әмма тагын атна-ун көн көтәргә карар иттеләр.

Техника күптән әзер. 100 гектар кукурузданкорнаж әзерләнәчәк. Бу кыйммәтле концентратны алмаштыручы, терлекләр өчен бик туклыклы азык. Чәкәннәр дә ваклагычка әләгеп, консервантлар белән баетылып, шул ук корнаж составына керә.

«Аксубай» дуңгызчылык комплексында теләсә нинди һава шартларында да кукурузны кыска срокта җыеп алырлык көч бар.

Г. СӘЛАХОВА.

Биналарга күчтек

«ТАТАРСТАН» КОЛХОЗЫ. Товарлыклы-сөтчелек фермасы җәйләү чорын тәмамлап, малларны ферма биналарына 16 сентябрьдә күчерде. Шунысын да әйтергә кирәк: быел терлекчелек биналары малларның кайтуына бик әйбәтләп ремонтланган иде. 150 башка исәпләнгән бозаулар асраласы бинада капиталь ремонт үткәрелде.

Төзүчеләр Ринат Галиуллин, Вәгыйзь Насыйбуллин, эретеп ябыштыручылар Илгиз Әхмәтвәлиев, Фоат Сафин биредәге бүлмәләрне, азык улакларын, ишекләрне— һәммәсен тимердән эшләделәр. Идәннәр алыштырылды, бетонланды, вентиляция торбалары куелды. Бер сүз белән әйткәндә яшь мөгезле эре терлекләр курчак өе кебек бинага кайтарып урнаштырылдылар. Сыерлар өчен биналар әзерлегенә дә тел-теш тидерә торган түгел: капкалар яңабаштан ясалды, башка вак төзәтү-кагу эшләре дә ремонтчылар күзеннән читтә калмады, биналарга әйбәтләп дизенфекция үткәрелде.

Терлекчелек буенча механик Ф. Гыйлемшин җитәкчелегендә барлык механизмнар карап-төзәтеп чыгылды. Хәзер өч суыткыч, тирес түгү транспортерлары —һәммәсе бер дигән эшли, азык цехы да эшкә җибәрелде.

Кышкы биналарга күчү белән сыерларны өч тапкыр саву эшен җайга салып җибәрдек. Ул үзенең уңай нәтиҗәләрен дә бирә, бүген хуҗалыкта көнлек савым 10,5—11 килограмм тәшкил итә. Ә тәҗрибәле савучылар Роза Ибраһимова, Гөлчәчәк Насыйбуллина, Илһамия Шәкүрова, Әкълимә Шиһапова группаларында ул тагы да югары—12—13 әр килограмм.

В. ШӘКҮРОВ,
ферма мөдире.

УҢГАН САВУЧЫ

Узган ел Валентина Александровна үз группасындагы малларның картлыгыннан күп изачикте, продукция алу түбән булды. Быел ул беренче кат бозаулаган сыерлардан яңа группа җыйды. Кара-чуар токымлы сыерлардан торган бу группа өметле генә булырга охшый. Быелның 8 аенда аларның һәрберсе 2294 әр килограмм сөт бирделәр. Инде сыер савучының үзенә килгәндә, ул сөт муллыгына ирешим дигәндә тәҗрибәсен дә, хезмәтен дә кызгана торганнардан түгел.

РӘСЕМДӘ: «Беренче май» колхозы сыер савучысы В. А. Гаврилова.

Соңгы гектарларда

«Игенче» колхозында чөгендер плантацияләрендә соңгы гектарларда туңга сөрү тәмамланып килә. Әсгать Ибраһимов, Хәлим Хәсәншин, Фәргать Зәйнуллин агрегатлары аеруча җитештерүчән эшлиләр. Бер үк вакытта киләсе елда чөгендер чәчеләчәк участокта сөрү горизонтын киңәйтү дә бара. Бу эшне Сәлим Мифтахов, Айрат Галиуллин башкаралар. Әлеге җирләрдә көзге культивацияләү дә үткәреләчәк. Ә Рәис Мингалимов МТЗ-80 тракторында 1100 гектарда уҗым арышын туклandыра. Ул да көнлек нормасын арттырып үти.

Р. АБДРАХМАНОВ.

Үсемлек маен— үзләрендә

Базар шартлары акча табуның төрле юлларын сынап карарга мәҗбүр итә. Хуҗалык экономикасын ныгытырга теләсәң, һич көтелмәгән эш белән шөгыльләнергә туры килә шул.

Әнә «Верный путь» колхозында тәвәккәлләп үсемлек мае җитештерү цехы ачып җибәрделәр. Кайдандыр кирәкле җайланмаларын кайтардылар да, рапс, көнбагыш ише техник культуралардан яхшы сыйфатлы май сыгарга керештеләр. Беренче анализлар күрсәткәнчә продукция иң югары таләпләргә җавап бирә. Һәм аны элеккечә дөнья бетереп эзләп йөрисе дә калмый. Хуҗалыклардан заказлар кабул ителә башлады инде. Күршеләргә дә яхшы, колхоз кассасына да байтак табыш керә.

И. ДИНДАРОВ.

ХЕЗМӘТ ВЕТЕРАННАРЫ

21 партсъезд исемендәге колхозның элеккеге агрономы Тәнзилә апа Нургалиева да шундый токымнан. 30 елдан артык игеннәр патшалыгында ашлык язмышы белән яшәгән бу хөрмәтле ветеран хәзер дә колхоз белән хушлашырга җыенмый. Мин ялда диеп тормый, орлык агулаганда киңәшен бирергә, ашлык озатканда ярдәмен күрсәтергә беренчеләрдән булып күтәрелә. Әле менә чөгендер уңышын озатканда да аның ярдәме кирәк булды: төгәллеге, җаваплылыгына ышанып тәкъдим иттеләр аңа чимал озату кәгазьләрен тутыруны.

Рәсемдә янәшәсендәге иптәше Фәния апа Рәхмәтуллинаны да тиздән шундый ветеран язмышы көтә, ул быел соңгы сезон чөгендер үстерә. Кем белә, исәнлеге булса колхозга булышудан ул да авырсынмас бәлки. Ни дисәң дә Талия Нәбиуллина (рәсемдә) кебек даими чөгендерчеләр аз калып бара, колхозга ярдәм бер дә артык булмас.

Мәхшәр көне буламы-юкмы, әлегә билгесез...

«Уикли уорд ньюс» исемле Канада газетасы хәбәр итүенчә, 1987 елда океанологлар судан бер урна табып алалар. Табылдык Багам утраулары тирәсендә очрый. Мондый табылдыклар диңгезчеләргә мең еллар буе очрап килгән—анысы гаҗәп түгел. Әмма галимнәр табылдыкны рентген нурлары белән «яктырткач», аның эчендә ниндидер кечкенә төргәк булуын ачыклыйлар. Ачалар, карыйлар: Мисыр иероглифлары белән язылган. Углеродлы анализ аркылы үткәргәч, төргәкнең моннан 4 мең—4 мең 500 еллар элек язылган булуы беленә.

Галимнәрне бу язмаларның эчтәлеге бик кызыксындыра. Укып карасалар, монда астрологларның киләчәк турында күрәзәлекләре язылган икән. Шунысы да игътибарны җәлеп иткән: мондагы күрәзәлекләрнең күбесе инде чынга да ашкан. Атаклы күрәзәче Мишель Нострадамусның җиргә киләчәге дә алдан әйтелгән.

Нострадамус Гитлер һәм Сталинның, СПИД авыруының килеп чыгачагын алдан әйтеп куйган бит.

Колумбның Американы 1492 елда ачачагы, яңа ачылган Америка материгындагы канлы вакыйгалар да—бу гражданнар сугышы дип фараз ителә—алдан әйтелеп куелган.

Киләчәктә күктә очып йөрү өчен аппаратлар килеп чыгачагы да язылган. Айга кеше төшәчәге дә—ул 1969 елда дип күрсәтелә—бар анда. Чынлап та, 1969 елда айга халыкара космик экипаж беренче мәртәбә аяк басты. 1989 елгы Сан-Францискодагы җир тетрәве дә әйтеп куелган. Дөньяның иң зур империяләреннән булган империянең бетүе дә алдан кисәтелгән. Аның вакыты 1993 ел дип бирелгән. Безнең СССРның таркалуына ишарәдер монысы...

Папируста тагын шундый язма бар: 1994 елда урта шәрыкның бер явыз милләте җир йөзеннән югалачак, имеш. Ул халык бихисап зур метеорит төшү сәбәпле юкка чыгачак, имеш. «Уикли уорлд ньюс» фараз итүенчә, биредә Гыйрак халкы турында сүз алып барылырга мөмкин.

2015 елда борынгы язма күктә очып йөрүче экипажлар хасил булуын хәбәр итә. Бу инде һәр кешенең аерым очкычлары булачак, дигән сүздер. 2021 елдан соң папирус «кешеләргә эшләргә кирәк булмаячак» дип хәбәр итә. Галимнәр фикеренчә, бу кешелеккә роботларны хезмәт иттерү мөмкинлеге турында уйланырга юл ача. 2025 елда кешеләр вакыт үлчәвен җиңәчәкләр: әгәр шулай булса, кеше дүрт мең ел артка—узган тарихларга барып кайту мөмкинлегенә ия булачак... 2032 нче елда папирус кешеләрдә атом төш коралыннан да көчле шәхси корал булачак, дип күрәзәлек итә.

2036 елда кешелек дөньясына күрелмәгәнчә югары интеллектлы бала киләчәк. 2041 елда исә кешелек дөньясы һава торышы белән идарә итәчәк. 2043 елда «яшьлек таблеткалары» чыгарылачак: бер таблетка йоттыңмы, йөз елга яшәреп китәргә мөмкин булачак. Хакимият башындагы кешеләр исә бу мөмкинлектән оста файдаланып, гомерләрен озайтачаклар...

Моннан дүрт мең ел элек язылган папируста әйтелүенчә 2055 елда җирдә кешегә билгеле булган бөтен үсемлекләр диярлек юкка чыгачак. Димәк, ул вакытта БДБ илләрендәге бәрәңгенең бөтенләй үсми башлау ихтималы бар...

Папирус язмалары шушы ел белән өзелә... Яңа Зеландия галиме доктор Лео Фридрик моны болай аңлата: «Борынгы астролог безне 2055 елдан соң дөньяда берни дә булмаячак», дигән фикергә этәрә, ди. Шомлы күрәзәлек... Өстәвенә, аларның күбесе туры килгән. Шул ук галим папирусның Багам утрауларына килеп житүенең сәбәбен борынгы Мисыр диңгезчеләренең ниндидер юллар белән Кариб диңгезе бассейнына килеп чыгулары белән аңлата.

Укучылар бу язмаларга ышанырмы-юкмы, анысы алар эше, 2055 нче елга кадәр әле башланмаган 63 ел бар. Димәк, дөнья әле тиз арада гына бетәргә җыенмый. Әллә соң, форсаттан файдаланып, өр-яңадан яши башлыйбызмы—вакыт житәрлек әле, җәмәгать.

В. ЩЕРБАКОВА.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

ҖОМГА
9 ОКТЯБРЬ

ТАТАРСТАН КАНАЛЫ

7.00—8.00 «Чулпан». Информацион-музыкаль программа.
17.50 «Минем кечкенә дустым Муса».
18.10 «Җомга көн кич белән».
19.00 Татарстан.
19.30 «Акционерлаштыру. Яңа мөмкинлекләр». Сорауларга Идел-Кама акционерлык банкы җитәкчеләре һәм белгечләре җавап бирә.
20.00 Әлли-бәлли-бәү.
20.15 Тапшырулар программасы.

ОСТАНКИНО КАНАЛЫ

6.00 Яңалыклар.
6.20 Иртәнге гимнастика.
6.30 Иртә.
8.50 Мультфильм.
9.00 Яңалыклар.
9.20 «Байлар да елый».
10.45 Мультфильм.
11.10 «Сәяхәтчеләр клубы».
12.00 Яңалыклар.
12.20 «Мине үзең белән ал». Нәфис фильм.
13.35 «Сихерләнгән доллар». Нәфис фильм.
15.00 Яңалыклар.
15.25 «Бридж».
15.50 Бизнес-класс.
16.05 Блокнот.
16.10 Уолт Дисней тәкъдим итә.
17.00 «Үзәк».
17.45 «Уңышка ничек ирешергә».
18.00 Яңалыклар.
18.25 Мультфильм.
18.35 «Барлык флаглар да бездә кунакта булачак».
19.05 «Кеше һәм закон».
19.35 «Миниатюра».
19.50 «Могҗизалар кыры».
20.45 Тыныч йокы, нәниләр».
21.00 Яңалыклар.
21.40 «Юлгыз ир өчен тозак». Нәфис фильм.
23.10 «Сәяси бюро».
23.40 «Музобоз».
00.45 «Авто-шоу».
01.00 «Хит-конвейер». Тәнәфестә—яңалыклар.

РОССИЯ КАНАЛЫ

8.00 Хәбәрләр.
8.25 «Эшлекле кешеләр заманы».
8.55 «Ватаным минем».
9.50 Кипрас Мажейка. НАТОдан репортаж.
10.20 Мариинск театрында сезон ачылу.
11.20 «XX гасыр кадрларда һәм кадрлардан тыш».
12.20 «Ретро-шлягер».
12.45 «Санта-Барбара». 83 нче серия.
13.35 «Тинко».
13.40 «Крестьян мәсьәләсе».
14.00 Хәбәрләр.
14.20 Россиянең Конституция суды залыннан.
16.00 «Телебиржа».
16.30 «Тайвань яки менә дигән формоза».
17.00 Яңалыклар.
17.15 «Борынгы Архангельскины саклаучы».
20.20 «Гаилә бәхете». Нәфис фильм.
23.00 Хәбәрләр.
23.25 «Спорт каруселе».
23.30 Россиянең Конституция суды залыннан.
00.00 Россия Федерациясенең Югары Советы сессиясендә.

ШИМБӘ
10 ОКТЯБРЬ

ТАТАРСТАН КАНАЛЫ

7.00—8.00 «Чулпан» Информацион-музыкаль программа.
17.10 Мультфильм.
17.20 Г. Камал. «Банкрот». Г. Камал исемендәге татар дәүләт академия театры спектакле.
19.00 «Татарстан».
19.30 «Бакчачыларның көзге эшләре».
20.00 Әлли-бәлли-бәү.
20.15 «Шигърият». Эльмира Шәрифуллина.
20.35 «Музыкаль кунак бүлмәсе».
21.25 Тапшырулар программасы.

ОСТАНКИНО КАНАЛЫ

7.00 Яңалыклар.
7.20 Иртәнге гимнастика.
7.30 Эшлекле кешенең шимбә иртәсе.
8.30 «Спорт шанс».
9.00 «Марафон-15»—нәниләргә».
9.25 «Бумеранг».
10.00 «Сәхнә артыннан елмаеп». Игорь Кашинцер.
10.20 «Медицина синең өчен».
11.00 «Авиакосмик салон».
11.15 «Валентина Машкова белән очрашу».
11.40 «Экология хроникасы».
11.55 «Кадерле кан». Нәфис фильм.
13.55 «Колыма, күзгә-күз карап». 2 нче фильм.
15.00 Яңалыклар.
15.25 «Бер спектакль репетициясе, яки Владимир Пахомов версиясе».
16.30 «Хайваннар дөньясында».
17.10 «Кызыл квадрат».
17.50 Мультфильм.
18.15 «Бәхетле очрак».
19.15 «Бүрек». Нәфис фильм.
20.45 Тыныч йокы, нәниләр.
21.00 Яңалыклар.
21.40 Михаил Жванецкий.
22.40 «София Ротаруга чәчәкләр». Концерт программасы.
00.00 Яңалыклар.
00.25 «Фәрештә йөрәге». Нәфис фильм.

«РОССИЯ» КАНАЛЫ

8.00 «Хәбәрләр».
8.20 «Бер шәһәр тарихы».
9.20 Мультфильмнар.
9.30 «03» программасы.
10.00 «Плюс унбер» видеоканалы.
11.15 «Ничек яшәрбез?»
12.00 «Билгесез иртә». Нәфис фильм.
13.10 «Күңелгә—сәяхәт».
13.40 «Крестьян мәсьәләсе».
14.00 Хәбәрләр.
14.20 «Пеликан». Акция.
15.20 «Лого» телеуены.
15.50 «Пилигрим».
16.35 «Бурда моден» тәкъдим итә...
21.30 «Сабый авызыннан».
23.00 Хәбәрләр.
23.25 «Спорт каруселе».
23.30 «Ассорти».
01.00 «Әни кияүгә чыкты». Нәфис фильм.

ЯКШӘМБЕ
11 ОКТЯБРЬ

ТАТАРСТАН КАНАЛЫ

7.00—8.00 «Чулпан». Информацион-музыкаль программа.
17.50 Балалар өчен фильм. «Таш чәчәк» (татар телендә).
18.55 «Консерваториянең Зур залында». А. Ключарев. «Идел симфониясе».
19.30 Әлли-бәлли-бәү.
19.35 «Гомункулус». Нәфис фильм.
21.10 Әдәби театр. Х.Әюпов. «Көй эзләү».
21.30 Зөһрә Шәрифуллина җырлый.
21.25 Тапшырулар программасы.

ОСТАНКИНО КАНАЛЫ

7.00 Рухи көч сәгате.
8.00 «Спортлото» тиражы.
8.15 Мультфильм.
8.35 «Дөнья халыклары иҗаты».
9.00 Иртән иртүк.
9.30 «Исәнмесез, княгиня Тенишева».
9.55 «Моны булдыра аласыз».
10.35 «Иртәнге йолдыз».
11.25 «Соло».
11.55 «Марафон-15».
12.40 «Кара гүзәлкәй мажаралары». 13 нче серия.
13.05 «Сәнгать метаморфозалары». 13 нче серия.
13.45 Хоккей. Лига кубогы. ЦСКА—«Динамо» (Мәскәү). 2, 3 нче периодлар. Тәнәфестә—яңалыклар.
15.30 «Һәркем үзенеке турында».
15.40 Музыкаль программа.
16.10 «Сәяхәтчеләр клубы».
17.00 Панорама.
17.40 Телелоция.
17.55 Уолт Дисней тәкъдим итә.
18.45 Яңалыклар.
20.00 «Паспорт». Нәфис фильм.
22.00 Йомгаклар.
22.45 Спорт уикэнды.
23.00 «Азия тавышы».
00.25 «Видеодром».

РОССИЯ КАНАЛЫ

8.00 «Хәбәрләр».
8.25 «Храмга юл».
8.55 Япон музыкасы концерты.
9.25 «Сезнең өчен, кызлар һәм малайлар». Телефильм.
9.35 «Корольлектәге мажара». 7 нче серия.
10.05 «Безнең бакча».
10.35 «Актриса тәүбәсе».
11.05 «Атыбаты...»
11.35 «Телсәгез—ышаныгыз».
13.40 «Крестьян мәсьәләсе».
14.00 Хәбәрләр.
14.20 «Россия—Япония: тормыш дәвам итә».
14.40 «Тартюф, аның чиге юк».
16.30 «Познер һәм Донахью».
17.00 «Ак карга».
20.20 Голливудның классик фильмнар фестивале.
23.00 Хәбәрләр.
23.25 «Спорт каруселе».
23.30 «Шарман-шау».

ТАБЫЛДЫКЛАР ӨСТӘЛЕНӘ

Тимер юлчылар поселогындагы ипи кибете янында акчалы кошелек таптым. Югалтучы Муса Җәлил урамындагы 36 нчы йортта яшәүче Заһидуллиннар гаиләсенә мөрәҗәгать итсен.

БЕЛДЕРҮЛӘР

Алексеевск сөт консервлау комбинатына Норлат станциясендә эшләү өчен йөкчеләр кирәк. Уртача айлык эш хакы 4 ярым— 5 мең сум.

x x x

Торакны хосусыйлаштыруга бәйле рәвештә «Норлатнефть» НГДУсы торак-коммуналь хуҗалыгы (ЖКХ) йортларында яшәүче фатир хуҗаларының быелның 2—8 октябрь көннәренә ЖКХ конторасына килүләре сорала. Моның өчен гаилә членнарының паспортлары һәм балаларның туу турында таныклыклары кулыгызда булсын.

МӨХӘРРИР В. В. ИСХАКОВ.

«Дуслык» газетасы атнаның сишәмбе, пәнҗешәмбе, шимбә көннәрендә чыга һәм рус, чуваш телләренә тәрҗемә ителә. Татарстан Республикасы информация һәм матбугат Министрлыгының Норлат-Октябрь типографиясе. Тираж 3751. Заказ 120.